

Päivämäärä
18.4.2019

PYHÄJOEN KUNTA

PUSKAKORVENKALLION TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA

11.1.2019 PÄIVÄTYSTÄ KAAVAEHDOTUKSESTA ANNETTUIEN LAUSUNTOJEN JA MUISTUTUSTEN TIIVISTELMÄT SEKÄ KAAVAN LAATIJAN VASTINEET

Puskakorvenkallion tuulivoimapuiston osayleiskaavaehdotus pidettiin MRL 65 §:n ja MRA 19 §:n mukaisesti virallisesti nähtävillä 21.2.-25.3.2019.

Osayleiskaavaehdotuksesta saatiin 13 lausuntoa ja 3 muistutusta.

11.1.2019 PÄIVÄTYSTÄ KAAVAEHDOTUKSESTA ANNETTUIEN LAUSUNTOJEN JA MUISTUTUSTEN TIIVISTELMÄT SEKÄ KAAVAN LAATIJAN VASTINEET

1.	LAUSUNNOT	1
1.1	Fingrid Oyj 25.3.2019	1
1.2	Ilmatieteen laitos 25.2.2019	1
1.3	Jokilaaksojen pelastuslaitos 28.2.2019	1
1.4	Liikenne- ja viestintävirasto Traficom 22.3.2019	1
1.5	Luonnonvarakeskus 14.3.2019	2
1.6	Metsähallitus 25.3.2018	2
1.7	Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 22.3.2019	4
1.8	Pohjois-Pohjanmaan liitto 26.3.2019	4
1.9	Pohjois-Pohjanmaan museo 21.3.2019	5
1.10	Pohjois-Pohjanmaan museo 21.3.2019	5
1.11	Puolustusvoimien 3. Logistiikkarykmentin Esikunta 14.6.2018	5
1.12	Suomen metsäkeskus 25.3.2019	6
1.13	Suomen Turvallisuusverkko Oy 25.3.2019	6
2.	MUISTUTUKSET	7
2.1	Muistutus 1	7
2.2	Muistutus 2	9
2.3	Muistutus 3	12

1. LAUSUNNOT

1.1 Fingrid Oyj 25.3.2019

Fingrid Oyj:llä ei ole lausuttavaa tuulivoimaosayleiskaavan ehdotuksesta. Lausunto koskee vain Fingrid Oyj:n voimajohtoja.

Vastine

Merkitään tiedoksi. Lausunto ei aiheuta toimenpiteitä.

1.2 Ilmatieteen laitos 25.2.2019

Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa Puskakorvenkallion tuulivoimapuiston osayleiskaavaehdotuksesta.

Vastine

Merkitään tiedoksi.

1.3 Jokilaaksojen pelastuslaitos 28.2.2019

Jokilaaksojen pelastuslaitos toteaa lausunnossaan seuraavaa:

- 1) Koska pelastuslaitoksella ei ole mahdollisuuksia sammuttaa tuulivoimalan konehuonepaloa, pelastuslaitos esittää, että jo kaavoitusvaiheessa annettaisiin vaatimus tuulivoimaloiden kohdesuojauksesta. Pelastuslaitoksella ei ole muuta lisättävää Puskakorvenkallion tuulivoimapuistosta aiemmin annettuun lausuntoon.
- 2) Pelastuslaitoksen yksityiskohtaisemmat tuulivoimaloiden riskienhallintaan sekä operatiivisiin toimintaedellytyksiin liittyvät vaatimukset esitetään tuulivoimahankkeiden osalta rakennuslupamenettelyn yhteydessä.

Vastine

- 1) Paloturvallisuutta koskevien vaatimusten täyttyminen osoitetaan rakennuslupamenettelyn yhteydessä (Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta 28.11.2017/848).
- 2) Merkitään tiedoksi.

1.4 Liikenne- ja viestintävirasto Traficom 22.3.2019

Liikenne- ja viestintävirasto toteaa lausunnossaan seuraavaa:

- 1) Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon myös tuulivoimaloiden vaikutukset radiojärjestelmiin. Tuulivoimaloiden on monissa tapauksissa todettu vaikuttaneen TV-vastaanoton laatuun maanpäällisissä TV-lähetysverkoissa. Tuulivoimaloilla on vaikutuksia myös matkaviestinverkkojen kentänvoimakkuuteen ja signaalin laatuun. Tutkajärjestelmä vaatii toimiakseen riittävää etäisyyttä tuulivoimaloihin. Radiolinkin toiminta taas edellyttää täysin esteetöntä aluetta lähettimen ja vastaanottimen välillä.

Sähköisen viestinnän palvelut ovat riippuvaisia radiojärjestelmistä. Siksi on tärkeää varmistaa, että TV- ja matkaviestinpalvelut sekä tutkat ja radiolinkit toimivat myös jatkossa riittävän häiriöttömästi. Pienilläkin muutoksilla tuulivoimaloiden sijoittelussa voi olla ratkaiseva merkitys alueen radiojärjestelmien toimintaan. Jo olemassa olevia TV- ja radiolähetysasemia ja raskaita, 200-300 metrin korkuisia mastoja ei voida siirtää. Siksi eri osapuolten tulisi tehdä yhteistyötä jo tuulivoimaloiden suunnitteluvaiheessa ja pyrkiä valitsemaan tuulivoimaloiden sijainti niin, ettei häiriöitä radiojärjestelmille aiheudu tai että ne ovat poistettavissa.

On suositeltavaa, että tuulivoimahankkeesta vastaavat ovat yhteydessä kaikkiin tiedossa oleviin radiojärjestelmien käyttäjiin lähialueilla. Riittävänä koordinoitietäisyytenä on pidetty noin 30 kilometriä. Radiopaikannusjärjestelmien ja radiolinkkien käyttäjiä sekä teleoperaattoreita tulisi aina informoida tuulivoimahankkeesta.

Vastine

- 1) Puskakorven Tuulivoima Oy on jo tehnyt yhteistyötä Digita Networks Oy:n kanssa ja mitannut tv-signaalin nykytason Haapaveden asemalle ja Raahen Piehingin täytelähettimen asemalle. Tuulivoimatoimija tulee tekemään vaikutusalueella ja sen ulkopuolella uudet signaalimittaukset tuulivoimaloiden rakentamisen jälkeen.

Signaalin mittaukset on tehty Digita Networks Oy:ltä saadun karttakuvan alueelle, mutta myös mahdollisen vaikutusalueen ulkopuolelle. TV-signaalin mittauspaiikkoja on ollut yhteensä 13, joista kauimmaiseta aina 8 km etäisyydellä lähimmästä voimalasta ja mittaukset on tehty erikseen kesäaikaan ja talviaikaan, jolloin mittauksien referenssitiedot ovat laajemmat.

Nähtävillä olleen kaavaehdotuksen liitteenä 13 oli TV-signaalin mittausraportti talven mittauksista, joista on tehty palvelun toimittajan mittauspöytäkirja. Kaavaehdotuksen liitettä päivitetään ja siihen lisätään myös kesän mittausraportti (nyt liite 14).

Kaavaselistuksen kohdassa 7.16 on arvioitu vaikutuksia tv-signaaliin. Lisätään kappaleeseen tiedot lähimmistä radio- ja tv-asemista sekä arviointia mahdollisista vaikutuksista radiojärjestelmiin.

1.5 Luonnonvarakeskus 14.3.2019

Luonnonvarakeskus toteaa, ettei sillä ole lausuttavaa asiaan.

Vastine

Merkitään tiedoksi.

1.6 Metsähallitus 25.3.2018

Metsähallitus toteaa lausunnossaan seuraavaa:

- 1) Pyhäjoen Puskakorvenkallion tuulivoimapuiston alueelle tai sen välittömään läheisyyteen ei sijoitu valtion omistuksessa tai Metsähallituksen hallinnassa olevia alueita. Metsähallitus antaa lausunnon Pyhäjoen Puskakorvenkallion tuulivoimapuiston osayleiskaavaluonnoksesta merikotkan suojelusta vastaavana tahona. Metsähallitus vastaa merikotkan seurannasta erityisissä Lapin ja Oulun lääneissä sekä osallistuu suojelutyöhön yhdessä muiden ympäristöviranomaisten kanssa.

Metsähallitus on antanut lausunnon Pyhäjoen kaupungille Puskakorvenkallion tuulivoimahankkeen osayleiskaavaluonnoksesta 15.6.2018 sekä yhteysviranomaiselle YVA-selostuksesta 27.6.2018. Lausunnoissaan Metsähallitus totesi, että jo olemassa olevien Kala-joen – Pyhäjoen tuulivoimapuistojen linnustovaikutusten pidempiaikainen seuranta antaisi enemmän tukea YVA-selostuksessa esitetyille päätelmille ja että kaikki YVA-selostuksessa esitetyt lievennyskeinot linnustoon kohdistuvien haitallisten vaikutusten vähentämiseksi (mm. roottorien pysäyttäminen ja tekopesien rakentaminen petolinnuille tuulivoimaloista vapaille alueille) ovat kannatettavia.

Metsähallitus kiittää mahdollisuudesta kaavalausunnon antamiseen ja keskittyy lausunnossaan merikotkaan kohdistuviin vaikutuksiin. Laji lukeutuu Metsähallituksen ns. vastuulajeihin, joiden kannan seurannan koordinointi Pohjois-Suomessa on Metsähallituksen vastuulla. Lausunnossa kiinnitetään huomio etenkin konsultin (11.1.2019) laatimaan merikotkaa koskevaan lisäselvitykseen, jonka sisällöstä Metsähallitus piti konsultin kanssa työneuvottelun 4.1.2019.

Metsähallitus toteaa, että konsultin laatimassa raportissa on ansiokkaasti kehitetty arviointimenetelmiä reviiirikohtaisten vaikutusten ja yhteisvaikutusten arvioimiseksi. Metsähallitus pitää sekä tuloksia että johtopäätöksiä pääosin oikeansuuntaisina. Metsähallitus haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota muutamiin, lajisuojelun kannalta keskeisiin, toimenpiteitä vaativiin seikkoihin.

Täydennetyssä selvityksessä merikotkan reviiirikohtaisten lentomäärien laskennassa on käytetty varovaisuusperiaatetta hyvän suunnittelukäytännön mukaisesti. Hankkeen aiheuttama törmäysarvio (0,05-0,17 vuodessa) on kuitenkin arvioitu 98 % väistökertoimella. Varovaisuusperiaatteen noudattaminen olisi edellyttänyt 95 %:n väistökertoimen käyttöä, mikä on

myös käytössä oleva, tutkimuksiin pohjautuva suositus. Positiivista on se, että käytetylle väistökertoimelle on kuvattu perustelut.

Raportissa arvioitiin myös muuttaviin ja kierteleviin yksilöihin kohdistuvia törmäysriskejä Pohjois-Pohjanmaalla. Arvion mukaan merikotkia voisi törmätä voimaloihin noin 29-12, kun väistöprosenttina käytetään 95 % ja 98 %. Puskakorvenkallion osuus arvioitiin kuitenkin hyvin pieneksi (1,8 % törmäysriskistä).

Muistettava on, että arviossa käytetyt matemaattiset mallit sisältävät luonnollisesti monenlaisia virhelähteitä eivätkä suoraan vastaa todellisuutta. Mallit väistökertoimineen on kehitetty kuvaamaan törmäysriskien keskimääräisiä todennäköisyyksiä. Kuten konsultin raportissaakin mainitaan, merikotkien on mahdollista pesiä onnistuneesti tuulivoimaloiden läheisyydessäkin (kuten esim. 2018 Kalajoella). Toisaalta on esimerkkejä siitäkin, että aikuiset linnut ovat törmänneet pesintäaikana voimaloihin huomattavan kaukanakin pesästä, kuten esimerkiksi Kokkolassa 2018, missä lähimpään tunnettuun pesään etäisyyttä oli yli 6 kilometriä ja laskennallinen törmäystodennäköisyys reviirillä oli todennäköisesti moninkertaisesti pienempi verrattuna Puskakorvenkallion läheiseen reviiriin. Yksittäisten vuosien tai yksittäisten hankkeiden perusteella ei kuitenkaan voi tehdä yleistettäviä johtopäätöksiä suuntaan tai toiseen.

Toistaiseksi laajimmat seurannat Suomessa on tehty FCG:n toimesta Kalajoella-Simossa. Tulosten mukaan merikotkat näyttävät välttelevän muita lajeja vähemmän toiminnassa olevia voimaloita ja niillä on muita lajeja suurempi törmäysriski. Seurannoissa on myös todettu useita törmäysuhreja, kuten Rambollin raportissakin todetaan (noin 1,5 törmäystä / vuosi / 160 voimalaa). Seurannat ovat osoittaneet, että aiemmat mm. maakuntakaavoituksen yhteydessä tehdyt törmäysarviot ovat useimpien muuttolintulajien kohdalla yliarvioita. Näin erityisesti suoraviivaisesti muuttavilla lajeilla, kuten joutsenilla ja hanhilla. FCG:n seurannat ja Rambollin laatima uusi kokonaisarvio osoittavat, että merikotkalla aiemmat arviot näyttäsivät pikemminkin olevan aliarvioita.

Kuten Rambollin raportissakin todetaan, johtopäätöksenä tehdystä selvityksestä voidaan pitää sitä, että Puskakorvenkallio yhdessä muiden tuulivoimahankkeiden kanssa muodostaa korkean riskin läheisellä merikotkareviirille, vaikka väistökertoimena käytettäisiinkin 98 % (törmäys kerran vuodessa). Mikäli tehdyt laskelmat toteutuisivat, törmäyksiä tapahtuisi pesiville linnuille tuulivoimahankkeiden elinkaaren (25-30 vuotta) aikana useita, mikä heikentäisi reviirin poikastuottoa suuresti ja mahdollisesti johtaisi reviirin autioitumiseen ko. ajanjaksolla.

Rambollin laatimat kokonaisvaikutusarviot huomioiden voidaan todeta, että tuulivoimahankkeet todennäköisesti aiheuttavat tälle luonnonsuojelulain mukaiselle erityissuojellulle lajille merkittäviä haittoja ko. reviirillä. Lähtökohtaisesti uusia hankkeita ei voida tällöin toteuttaa reviirillä ilman haittojen vähentämistoimia. Tällainen tilanne on päässyt syntymään, koska merikotka asettui pesimään Karhunnevan kankaan tuulivoimapuiston läheisyyteen vasta voimassa olevien kaavojen vahvistamisen jälkeen. Näiden muiden tuulivoimapuistojen osuus kokonaisriskistä on huomattavasti Puskakorvenkalliota suurempi. Nämä lieventävät seikat huomioiden Metsähallitus katsoo, että Puskakorvenkallion kaavaehdotus on toteuttamiskelpoinen, kunhan haittojen vähentämis- ja seurantatoimien toteutuksesta saadaan riittävä varmuus. Mahdollisia toimenpiteitä on kuvattu muun muassa hankkeen YVA-selostuksessa. Metsähallitus esittää, että tarvittavien seuranta- ja haittojen vähentämistoimien laajuudesta ja toteutuksesta neuvotellaan Metsähallituksen kanssa ennen kaavan vahvistamista.

Vastine

- 1) Merkitään tiedoksi. Merikotkaan kohdistuvien haittojen vähentämis- ja seurantatoimenpiteiden toteutus tapahtuu YVA-arvioinnissa ja mahdollisessa ympäristöluvassa edellytetyllä tavalla, kuitenkin huomioiden Metsähallituksen kanssa pidetty neuvottelu.

Metsähallituksen kanssa on pidetty neuvottelu merikotkareviirin suojeluun liittyvistä toimenpiteistä 17.4.2019, ks. kaavaselostuksen kohta 8.3 Ympäristövaikutusten seurantaohjelma.

1.7 Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 22.3.2019

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toteaa lausunnossaan seuraavaa:

- 1) Kaavan luonnosvaiheen lausunnossa ELY-keskus on viitannut YVA-selostuksesta annettuun yhteysviranomaisen lausuntoon, edellyttänyt sen huomioimista ja todennut, että kaavan jatkokäytössä on selkeästi tuotava esille se, miten yhteysviranomaisen lausunto on huomioitu kaavoituksessa. Kaavaselostukseen on liitetty taulukko yhteysviranomaisen lausunnon huomioon ottamisesta sekä yhteysviranomaisen lausunto on kaava-aineistossa kokonaisuutena. ELY-keskus pitää yhteysviranomaisen lausunnon huomioimista kaava-aineistossa riittävänä. Hankkeessa on myös huomioitu 1.4.2018 voimaan tulleet uudet valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja arvioitu yleiskaavan suhdetta valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin.
- 2) Kaavaluonnosvaiheen lausunto annettiin tilanteessa, jossa Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaava oli hyväksytty, muttei voimassa. Sittemmin maakuntahallitus on 5.11.2018 määrännyt sen tulemaan voimaan maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n nojalla ennen kuin kaavapäätös on saanut lainvoiman. Pohjois-Pohjanmaan alueella ovat siten voimassa 1., 2., 3. vaihemaakuntakaavat sekä Hanhikivenniemen ydinvoimamaakuntakaava.

Yleiskaavaehdotukseen on poistettu luonnosvaiheesta alueen eteläisiä ja pohjoisia voimaloita. Nyt esitetyssä kaavaratkaisussa tuulivoimalat sijoittuvat 3. vaihemaakuntakaavassa osoitetulle tuulivoimaloiden alueelle (tv-1 365).
- 3) Kaavamääräyksessä on edellytetty lentoesteluvan pyytämistä Liikenteen turvallisuusvirasto Trafilta ennen rakennusluvan myöntämistä. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla on vuoden 2019 alusta tapahtunut hallinnollisia muutoksia, jotka on syytä huomioida.
- 4) ELY-keskuksella ei ole muuta lausuttavaa Puskakorvenkallion tuulivoimayleiskaavaehdotuksesta.

Vastine

- 1) Merkitään tiedoksi.
- 2) Merkitään tiedoksi.
- 3) Muutetaan kaava-aineistossa olevat viittaukset Liikenteen turvallisuusvirastoon viittauksiksi Liikenne- ja viestintävirastoon.

Lentoestelupaa koskeva kaavamääräys muutetaan muotoon: Ennen tuulivoimalan rakennusluvan myöntämistä on ANS Finland Oy:ltä pyydettävä lentoestelausunto lentoesteluvan tarpeellisuudesta. Jos lentoestelupa tarvitaan, on se haettava liikenne- ja viestintäviranomaiselta.

- 4) Merkitään tiedoksi.

1.8 Pohjois-Pohjanmaan liitto 26.3.2019

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa lausunnossaan seuraavaa:

- 1) Osayleiskaavaehdotus on lähtökohdiltaan voimassa olevan Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan mukainen. Puskakorven alue on osoitettu maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueeksi (tv-1). Kaikki voimalat on sijoitettu maakuntakaavassa osoitetulle tuulivoimaloiden alueelle.
- 2) Maakuntakaavan tuulivoima-alueita koskevien suunnittelumääräysten mukaan suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset asutukseen, maisemaan, linnustoon, luontoon ja kulttuuriympäristöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia ja että valtakunnallisten kulttuuriympäristöjen arvot säilyvät. Perämeren rannikkoalueella tuulivoimarakentaminen tulee sijoittaa ensisijaisesti maakuntakaavassa osoitetuille tuulivoimaloiden alueille. Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa on otettava huomioon eri hankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti asutukseen, maisemaan ja linnustoon sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia.

Maakuntakaavoituksessa kiinnitettiin huomiota Puskakorvenkallion ja sen lähiympäristöön sijoittuvien muiden tuulivoima-alueiden yhteisvaikutuksiin. Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnissa esille nousivat erityisesti maisemaan ja muuttolinnustoon kohdistuvat vaikutukset.

Linnustoon liittyvät näkökohdat on otettu osayleiskaavan valmistelussa hyvin huomioon. Maisemallisia vaikutuksia lieventää hieman hankkeen pienentynyt koko. Kalajoen-Pyhäjoen alueelle suunniteltujen useiden tuulivoimahankkeiden maisemalliset vaikutukset muodostuvat joka tapauksessa huomattaviksi, kuten kaavaselistuksessa todetaan.

- 3) Pohjois-Pohjanmaan liitolla ei ole kaavaehdotuksesta muuta huomautettavaa.

Vastine

- 1) Merkitään tiedoksi.
- 2) Merkitään tiedoksi.
- 3) Merkitään tiedoksi.

1.9 Pohjois-Pohjanmaan museo 21.3.2019

Pohjois-Pohjanmaan museo toteaa arkeologisen kulttuuriperinnön osalta lausunnossaan seuraavaa:

- 1) Pohjois-Pohjanmaan museo on lausunut osayleiskaavasta sen luonnosvaiheessa 11.6.2018. Aiemmin lausuttuun viitaten museolla ei ole huomautettavaa kaavaehdotuksesta arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Vastine

- 1) Merkitään tiedoksi.

1.10 Pohjois-Pohjanmaan museo 21.3.2019

Pohjois-Pohjanmaan museo toteaa arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennetun kulttuuriperinnön osalta lausunnossaan seuraavaa:

- 1) Puskakorvenkallion tuulivoimapuiston osayleiskaavaehdotuksessa on selvitetty suunnittelualueella ja sen vaikutusalueella sijaitsevat valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät arvokkaat maisema-alueet ja rakennetun kulttuuriympäristön alueet ja kohteet. Tuulivoimapuiston vaikutuksia niihin on selvitetty näkemäalueanalyysin ja havainnekuvien avulla. Lisäksi on selvitetty lähialueille rakennettujen ja suunnitteilla olevien tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset yhdessä Puskakorvenkallion tuulivoimapuistohankkeen kanssa.

Sekä lähialueella (0-5 km) että välialueella (5-10 km) Puskakorvenkallion tuulivoimapuiston vaikutusten arvokkaisiin maisema-alueisiin ja rakennetun kulttuuriympäristön kohteisiin todetaan olevan pääasiallisesti vähäisiä, joidenkin maisema-alueiden kohdalla kohtalaisia. Pohjois-Pohjanmaan museolla ei ole huomautettavaa Pyhäjoen Puskakorvenkallion tuulivoimapuiston osayleiskaavaehdotuksesta.

Vastine

- 1) Merkitään tiedoksi.

1.11 Puolustusvoimien 3. Logistiikkarykmentin Esikunta 14.6.2018

Puolustusvoimat toteaa lausunnossaan seuraavaa:

- 1) Kaava ottaa riittävästi huomioon Puolustusvoimien tarpeita. Pääesikunnan Operatiivinen osasto toteaa 1. viiteasiakirjassa (AM3584/25.2.2016), että Puolustusvoimat ei vastusta suunnitelmien mukaisten tuulivoimaloiden rakentamista Pyhäjoen Puskakorvenkallion alueelle.

Viiteasiakirjalla 3 (AO15046/21.8.2018) esitetyt hankkeen muutokset (voimaloiden paikan vaihdot) ei edellytä uutta lausuntoa Pääesikunnalta, koska kaikki voimalat pysyvät edelleen alueen sisäpuolella eikä korkeusmuutoksia tehdä. PEOPOS on kirjannut uudet koordinaatit.

- 2) Kaavamääräyksiin pyydetään lisäämään lauseet: "Lopulliset koordinaatit on ilmoitettava PEOPOS:lle".
- 3) Jos toteutettavien tuulivoimaloiden koko (suurempi, korkeus > 10 m), määrä (enemmän) tai sijoittelu poikkeaa (> 100 m) niistä tiedoista, joilla Puolustusvoimat on antanut lausunnon hankkeen lopullisesta hyväksyttävyydestä, tulee hankkeelle saada Pääesikunnalta uusi lau-

sunto hyväksyttävyydestä ja selvitystarpeista. Myös tapauksessa, jossa muutokset ovat pienemmät kuin yllä on esitetty, pyydetään muutoksista tiedottamaan Pääesikunnan operatiivista osastoa.

Vastine

- 1) Merkitään tiedoksi.
- 2) Rakennuslupavaiheessa hanketoimija ilmoittaa tuulivoimaloiden lopulliset koordinaatit PEOPOS:lle. Ilmoittamista ei ole tarpeen edellyttää kaavamääräyksellä.
- 3) Merkitään tiedoksi. Kaavassa on määritelty voimaloiden paikat ja korkeudet puolustusvoimien lausunnossa antaman ohjeen mukaisesti, eikä kaava mahdollista sellaisten muutosten tekemistä, joilla vaikeutettaisiin puolustusvoimien toimintaa.

1.12 Suomen metsäkeskus 25.3.2019

Suomen metsäkeskus toteaa lausunnossaan seuraavaa:

- 1) Kaavavalmistelussa on käytössä Suomen metsäkeskuksen metsävaratiedosta metsälain 10 §-kohteiden ja muiden luontokohteiden tiedot. Näitä kohteita on kaavaehdotuksessa merkitty luo-merkinnöillä. Metsätalouden harjoittamisessa luo-merkinnät ja niihin liittyvät metsätaloutta rajoittavat määräykset eivät ole tarpeellisia. Mikäli kyseessä on metsälain 10 §:n mukainen kohde, sen suojelu perustuu jo lainsäädäntöön. Metsänhoitosuosituksot ja metsäsertifiointi ohjaavat metsänkäyttöä myös muilla luontokohteilla. Erillinen luo-merkintä on ongelmallinen ja aiheuttaa ylimääräistä selvittelyä, etenkin kun osa alueista sisältää molempia edellä mainittuja kohteita.

Vastine

- 1) Kaavassa on esitetty luo-1 -merkinnällä vain jo perustetut metsälakikohteet. Kohteet ja niiden rajaukset on saatu Metsäkeskukselta. Toisin kuin lausunnossa mainitaan, metsälakikohteina ei ole kaavassa osoitettu muita kohteita.

Alueiden suunnittelua ja toteutusta ohjaava kaavamääräys on siten tarpeeton ja se voidaan poistaa.

1.13 Suomen Turvallisuusverkko Oy 25.3.2019

Suomen Turvallisuusverkko Oy:llä ei ole lausuttavaa tai osallistumistarvetta suunnittelukokonaisuuteen liittyen.

Vastine

Merkitään tiedoksi.

2. MUISTUTUKSET

2.1 Muistutus 1

Maanomistajana muistuttaja vastustaa Puskakorvenkallion tuulipuistoa ja pitää ehdotettua osayleiskaavaehdotusta riittämättömänä sekä kohtuuttomana maanomistajaa kohtaan. Pieniä muutoksia on tehty, mutta ei tarpeeksi. Muistuttaja esittää seuraavaa:

- Tuulivoimalat ovat ehdotuksessa edelleen tilamme rajalla eikä niitä ole siirretty. Tuulivoimalat on siirrettävä vähintään 500 m tontin rajasta.
- On todettu, että tuulivoimaloiden onnettomuudessa lavan osia on lentänyt 500 m päähän. Tällaista vaaraa ei ole rajallamme huomioitu ja siksi se on otettava huomioon.
- Vaadin, että hankkeessa ei anneta teitä yhteiskäyttöön. Pyydän, että tilamme rauhoitetaan melulta ja luontoa häiritsevilä tekijöiltä. Perusteluna esitän, että tiloille täytyy olla rauha kulkea ilman muuta häiritsevää liikennettä.
- Vaadin, että maakaapeleita ei vedetä tilojen halki eikä rajan läheisyydeltä. Maakaapelit on kuljettava tilan ulkopuolella eikä rajalla tai rajan läheisyydessä. Vaadin, että sähkölinjoja ei vedetä tilojen halki eikä rajan läheisyydeltä.
- Kiinteistöjen käyttö. Tämä koskee Puskakorven tuulivoimahankkeen eri maa-ainesten ottoja ja käyttöä rakentamiseen, teiden tai muuhun tarkoitukseen, pohjavesien porauksia ja ottoa sekä niiden käyttöä, kaivostoimintaa ja louhintaa, puuston kaatoa ja sähkölinjojen laittoa. Lisäksi voimajohtojen ja maakaapeleiden laittoa rajojen läheisyydessä. En hyväksy kiinteistömme alueella/lähialueilla olevien teiden käyttöä ja uusien teiden rakentamista.
- Tuulivoimapuisto vaikeuttaa maan tulevaa käyttöä ja suunnittelua, myös virkistysnäkökulmasta ajatellen ja alueen virkistysarvot kärsivät. Aluetta ei voi käyttää virkistäytymiseen, kun tuulivoimalat ovat liian lähellä.
- Ympäristövaikutukset, jotka kohdistuvat tilaamme ja sen välittömään ympäristöön, ovat merkittäviä, eivät kohtalaisia tai vähäisiä.
- Vaadin nykyisen tien käyttöä ei sallita eikä myöskään tien parantelemista ja leventämistä sallita. Nykyistä tietä ei oteta käyttöön tuulivoiman rakentamisen myötä huoltotieksi. Rakennettavat tiet ja huoltotieksi merkityt tiet estävät alueen käyttöä. Vaadin, että tiet tulee suunnitella kauemmaksi.
- Pääsy tontille osittain estyy, osittain muuttuu vaikeaksi nyt kaavaillun toteutuksen johdosta.
- Investointi on pakotettu yksityisille maille, sen sijaan kunnan maille investointi ei ulotu.
- Omistuksessa olevan tilan käyttö estyy tai hankaloituu Puskakorven tuulipuiston johdosta. Tuulipuisto ympäröi lähes joka puolelta tilan ja siten se estää normaalin maankäytön nyt ja tulevaisuudessa. Tilan mahdolliset tulevat rakentamisedellytykset poistuvat, alueella on aikaisemmin ollut majoitusrakennus ja se mahdollisuus on taattava tuleviakin aikoja varten. Tuulipuiston aiheuttamat haitat ovat suuria.
- Puskakorvenkallion tuulipuiston ympäristövaikutusten arviointi puuttuu tietyiltä osin ja on tietyiltä osin puutteellinen. Ympäristövahingoilla on yhteys tuulivoimapuistoon.
- Alueeseen liittyvä ekosysteemi heikkenee ja köyhtyy, koska tuulipuistoilla on tunnetusti vaikutus eläin- ja kasvikuuntaan. Samalla luonnonarvot kärsivät.
- Linnusto, kehrääjä ja lepakot. Alueella on useita muuttolintuja ja sitä linnustoa ja sen pesimistä tuulivoimalat häiritsevät merkittävästi. Nykyisen tutkimuksen mukaan tiedetään, että muuttoreiteille ei saa sijoittaa tuulivoimapuistoja. Linnustoselvityksessä asiaa on sivuttu, mutta ei nostettu riittävästi esiin. Kehrääjän pesintä tulee mahdollistaa ja parhaimman käytännön kautta taata alueella, minkä johdosta tuulipuistoa ei nykyisessä muodossa voida rakentaa. Lintujen muuttoreitti on kavennettu mitättömäksi, jolloin monimuotoisuus katoaa. Lintujen muuttoreitit tulee huomioida paremmin.
- Monipuolinen maa- ja metsäalue. Tilaa ei voi käyttää maa- ja metsätalousalueena, koska tilan käyttö vaikeutuu tuulipuiston johdosta. Joka puolelta ympäröivä tuulivoimapuisto aiheut-

taa merkittävän meluhaitan, mikä vaikeuttaa meidän maan käyttöä. Tilan metsä- ja maa-alueet halutaan säilyttää luonnontilassa monimuotoisina ja luonnonkauniina.

Muistuttaja vaatii seuraavia muutoksia:

- Osayleiskaavaehdotusta tarkennetaan ja uusitaan, kuten edellä olen esittänyt. Kaavaan täytyy merkitä riittävä suoja-alue tilamme kohdalle. Vaadin, että mittakaava huomioidaan niin, että tilamme ei ympäröi tuulipuisto. On kohtuutonta, että sitä ympäröi tuulivoimapuisto. Tuulivoimalat sijaitsevat liian lähellä tilan rajaa.
- Tuulivoimalat siirretään vähintään 500 m tilan rajasta.
- Tilamme pysyy pois rajattuna kaavassa sekä pois tuulipuistoalueesta.
- Ei mitään tuulivoimaan liittyvää rakentamista tilalle, tilan rajoille tai tilan rajojen läheisyyteen. Tuulivoimalan etäisyys on oltava 500 m tilan rajasta.
- Huoltotiet ja uudet tiet on kuljettava tilamme ulkopuolella. Vaadin, että hankkeessa ei anneta teitä yhteiskäyttöön.
- Kaapelit ja sähkölinjat on kuljettava tilamme ulkopuolella. Vaadin, että maakaapeleita sekä sähkölinjoja ei vedetä tilojen halki eikä rajan läheisyydeltä. Maakaapelien ja sähkölinjojen on oltava vähintään 500 m tilan rajasta.
- Puskakorven tuulivoimahankkeen eri maa-ainesten ottoja ja käyttöä rakentamiseen, teiden tai muuhun tarkoitukseen, pohjavesien porauksia ja ottoa sekä niiden käyttöä, kaivostoimintaa ja louhintaa, puuston kaatoa en hyväksy.
- Asumis- ja vapaa-ajan käyttö tulee huomioida paremmin. Tilan mahdolliset tulevat rakentamisedellytykset poistuvat tuulivoiman takia, alueella on aikaisemmin ollut majoitusrakennus ja se mahdollisuus on taattava tuleviakin aikoja varten. Aluetta ei voi käyttää virkistäytymiseen, kun tuulivoimalat ovat liian lähellä.
- Tilan metsä- ja maa-alueet halutaan säilyttää luonnontilassa monimuotoisina ja luonnonkauniina.

Muistuttaja pyytää, että kunnan julkisissa asiakirjoissa ei saa näkyä henkilötietoja, eikä kiinteistönumeroita.

Lisäksi muistuttaja haluaa henkilökohtaisen vastauksen asiasta hallintoelimien kautta. Muistuttaja pyytää kirjaamaan kirjeen osaksi prosessia liitteenä, pyytää tietoa kirjallisesti, miten hankkeen käsittely etenee ja pyytää ilmoittamaan muistutuksen osalta diaarinumeron.

Vastine

Muistuttajan asema

- Muistutuksen tarkoittama kiinteistö on maa- ja metsätalouskäytössä. Kiinteistöllä ei ole Pyhäjoen kunnan rakennusvalvonnan taustajärjestelmän, virallisen rekisteritiedon eikä muunkaan kunnassa saatavilla olevan tiedon mukaan majoitusrakennuksia eikä maastokartoista myöskään löydy merkintää sellaisesta (Pyhäjoen kunta /Johtava rakennustarkastaja Osmo Heikkala 10.4.2019).
- Maakuntakaavoituksessa esitetty alueen suunniteltu käyttötarkoitus osoittaa, että kiinteistö sijoittuu keskelle voimassa olevan Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan mukaista tuulivoimaloiden aluetta (tv-1).
- Kyseinen metsäkiinteistö on muistuttajan osaomistuksessa (25% omistusosuus). Kiinteistön kaksi muuta omistajaa (75% omistusosuus) ovat allekirjoittaneet sopimukset Puskakorven Tuulivoima Oy:n kanssa ja ovat siten osoittaneet tahtonsa tuulivoimayleiskaavan laatimiseksi. Puskakorven Tuulivoima Oy:llä on lisäksi sopimukset kaikkien yleiskaava-alueen maanomistajien kanssa.

Kaavan vaikutukset kiinteistön käyttöön

- Kyseinen metsäkiinteistö on muistuttajan kaavaprosessin aikana useassa eri vaiheessa esittämien mielipiteiden vuoksi säilytetty kaavarajauksen ulkopuolella eikä kiinteistön alueelle ole osoitettu mitään rakentamista eikä muita toimenpiteitä. Muistuttajaa on siten kuultu kaavaratkaisua laadittaessa ja siitä päätettäessä.

- Kaavassa kokonaan tilan ulkopuolelle esitetty tuulivoimarakentaminen ei estä käyttämästä kiinteistöä nykyiseen käyttötarkoitukseen, joka on maa- ja metsätalous. Metsäkiinteistölle pääsy helpottuu, kun tuulivoimarakentamisen myötä kulkuyhteydet kiinteistön lähialueelle parantuvat. Yleiskaavassa on osoitettu ohjeellinen tiestön sijainti. Yleiskaavan hyväksymisen yhteydessä ei päätetä teiden yhteiskäytöstä.
- Muistutuksen tarkoittaman kiinteistön kohdalla tuulivoimalan yksinkertaisen kaatumisetäisyyden mukaista (1 X 250 metriä) suojaetäisyyttä on pidettävä riittävänä metsäkiinteistön nykyinen ja suunniteltu maankäyttö huomioiden (Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaava). Kiinteistölle osoitettu suojaetäisyys vastaa Pyhäjoen kunnan ohjeistusta ja Pyhäjoen käytäntöä tuulivoimakaavoituksessa. Yleiskaava-alueen pohjois- ja eteläosissa on noudatettu tuulivoimarakentamisen suunnitteluoppaan (Ympäristöministeriö 5/2016) mukaista suojaetäisyyttä (1,5 x 250 metriä) kaava-alueen rajasta.
- Yleiskaava-alueella maa-ainesten otto tapahtuu maa-ainesten ottoa koskevan lainsäädännön nojalla. Kaivostoimintaa ei ole alueelle suunniteltu. Kahta sähköasema-aluetta ja yhtä maa-ainestenottoaluetta lukuun ottamatta yleiskaava-alueen pääkäyttötarkoituksena säilyy maa- ja metsätalous, joka mahdollistaa muun muassa normaalin metsätalouden käytön. Se, että yleiskaavaratkaisu on toinen kuin muistuttajan esittämä, ei tee kaavasta laitonta.
- Yleiskaava ei aiheuta maanomistajalle kohtuutonta haittaa (MRL 39§).

Ympäristövaikutusten arviointi kaavoituksessa

- Vaikutuksia maa- ja metsätalouteen, lähialueen rakentamismahdollisuuksiin, turvallisuuteen ja terveyteen, virkistykseen ja luonnonarvoihin, kuten kasvillisuuteen, eläimiin ja linnustoon, on arvioitu kaavaselostuksessa sekä ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa, joka on kaavaselostuksen liitteenä (Liite 15). Muistutuksessa mainittu kehrääjä on uusimman uhanalaisuusarviointin (v.2015) mukaan lajina elinvoimainen eikä kuulu siten erityistä suojelua vaativiin lajeihin (LSL 47§, LSA 22§).
- Viranomaisten lausuntoihin perustuen ympäristövaikutusten arviointia kaavoituksessa voidaan pitää riittävänä. Yleiskaavan laatimisessa on huomioitu luonnonarvojen vaaliminen yleiskaavan sisältövaatimusten mukaisesti (MRL 39§). Yleiskaava perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisesti kaavan merkittävät vaikutukset arvioimaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin.
 - Kaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on pitänyt mm. yhteysviranomaisen lausunnon huomioimista kaava-aineistossa riittävänä (vastineen kohta 1.7).
 - Pohjois-Pohjanmaan liiton lausunnon mukaan osayleiskaavaehdotus on lähtökohdiltaan voimassa olevan Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan mukainen ja mm. linnustoon liittyvät näkökohdat on otettu osayleiskaavan valmistelussa hyvin huomioon (vastineen kohta 1.8).
 - Metsähallitus katsoo lausunnossaan mm., että Puskakorvenkallion kaavaehdotus on toteuttamiskelpoinen, kunhan luonnonsuojelulain mukaiselle erityissuojellulle lajille (merikotka) aiheutuvien haittojen vähentämisen- ja seurantatoimien toteutuksesta saadaan riittävä varmuus (vastineen kohta 1.6).

2.2 Muistutus 2

Muistuttaja esittää seuraavia vaatimuksia:

- Osayleiskaavan hyväksymiseksi on keskusteltava myös Karhunnevan kankaan tuulivoimapuiston maanomistajien kanssa, koska Smart Windpower Oy:n tuulivoimapuistohanke liittyy yhden vaihtoehtoisen voimajohtolinjauksen ja ilmajohtojen osalta tähän wpd-Finland Oy:n hankkeeseen.
- Osayleiskaavan tai rakennuslupien hyväksymiseksi ja rakentamisen aloittamiseksi Smart Windpower Oy:n on sovittava myös Karhunnevan kankaan tuulivoimapuistoalueen maanomistajien kanssa kaikista niistä korvauksista ja maksuista, jotka liittyvät siihen voimajohtolinjauksen vaihtoehtoon, jonka ajatuksena on, että Puskakorvenkallion tuulipuiston voimajohtot tulisi sijoittaa wpd:n Karhunnevan kankaalle suunnitteleman tuulivoimapuiston

ton voimajohtolinjan pylväisiin välillä Karhunnevangankangas-Jylkkä. Kyseinen suunnitteluratkaisu johtaa leveämpään johtokäytävään ja vaativimpiin rakenteiseen sekä suojaetäisyyksiin alueella.

- Lisäksi Smart Windpower Oy:n tulee sopia Karhunnevangankankaan tuulipuiston maanomistajien kanssa tämän kaikesta maa-alueen käytöstä ja mahdollisten haittavaikutusten korvauksista, mikäli liityntäjohtoja ja Smart Windpowerin tuulipuiston palvelevia asennuksia esim. sähköasemia sijoitetaan Karhunnevangankankaan tuulipuiston alueelle. Selvyyden vuoksi tällä tarkoitetaan lisäksi mm. kaikkia huoltoreittejä, tiealueita, teknisten asennusten tarvitsemia tilatarpeita, alueella suunniteltavia mahdollisia rakenteita ja asennuksia.

Muistuttaja perustelee vaatimuksiaan seuraavasti:

- Karhunnevangankankaan hankkeen toteuttamiseksi ympäristöministeriö on myöntänyt päätöksellään luvan ennakkohaltuunottoon lunastuslain 58 §:n perusteella. Päätöksessä on mainittu, että Puskakorvenkallion tuulivoimapuiston voimajohtot on aikomus tulevaisuudessa sijoittaa wpd:n rakentamiin voimajohtopylväisiin ja liitokset tapahtuisivat Karhunnevangankankaan wpd:n sähköasemalla. Näin Smart Windpower Oy:n suunnittelema tuulivoimapuistohanke liittyy myös Karhunnevangankankaan tuulivoimapuistohanke maanomistajien laillisiin oikeuksiin, joiden perusteella on oikeus saada korvauksia hankkeesta aiheutuvista haitoista ja vahingoista.
- Jotta voimajohtojen sijoittaminen on mahdollista Karhunnevangankankaan tuulivoimapuiston voimajohtopylväisiin, tulee Smart Windpower Oy:n sopia maanomistajien kanssa erikseen tällaisesta käytöstä. Pelkästään, että kahden erillisen yksityisen yrityksen edustajat sopivat tällaisesta käytöstä ei ole maanvuokralain säännösten perusteella mahdollista, sillä tällaisessa menettelyssä olisi kyseessä maanvuokrausta koskeva alivuokrasopimus, joka ei ole kyseisen lain säännösten perusteella sallittu tehtäväksi missään tilanteessa ilman maanomistajien suostumusta maanvuokralain 6 §:n perusteella. Sopimalla asiasta keskenään yritysten välillä hankkeiden toteuttajat pyrkivät heikentämään maanomistajien oikeuksia vuokrasopimuksen ja Suomen perustuslain 15 §:n mukaisen omaisuudensuojan vastaisesti. Wpd:n vuokrasopimus vaikenee siitä asiasta, että Puskakorvenkallion tuulivoimapuiston voimajohtot tulitaisiin sijoittamaan samoihin voimajohtopylväisiin, sellaista menettelyä ei voida pitää ilman erillistä sopimusta ja eikä myöskään erillistä korvausta maanomistajalle voida pitää sallittuna missään olosuhteissa.
- Samojen voimajohtopylväiden käyttäminen ilmakaapelointitoteutuksena tuo merkittäviä säästöjä Puskakorvenkallion tuulivoimapuiston rakentajalle. Vastaavasti maanomistajille aiheutuvat haitat kasvavat merkittävästi Smart Windpowerin hankkeesta johtuvan lisäjohtoaluetarpeen takia. Lisäksi on syytä huomata, että koska kaikkien Karhunnevangankankaan maanomistajien kanssa ei ole sovittu asioista etukäteen, vaan wpd:n toteuttaessa hankkeensa saavat Karhunnevangankankaan alueen maanomistajat haitakseen mahdollisesti myös toisen yksityisen yrityksen eli Smart Windpower Oy:n, jonka hankkeesta seuraa samoja haittavaikutuksia kuin wpd:n rakennushankkeesta, josta korvauserusteet on sovittu maanvuokrasopimuksessa wpd:n kanssa.
- Karhunnevangankankaan maanomistajan oikeuksiin pyritään näin vaikuttamaan heikentävästi, kun aikomuksena on jättää maanomistajat kokonaan vaille korvauksia tämän toisen erillisen hankkeen haittavaikutuksista paitsi kiinteän omaisuuden kannalta niin myös elinkeinonharjoittamiseen liittyen. On huomattava että maanvuokralain 6 §:n mukaisesti wpd ei saa luovuttaa vuokraamastaan alueesta mitään osaa kolmannen hallintaan ilman maanomistajan suostumusta, ellei toisin ole sovittu. Tällaista sopimusta ei ole olemassa joten Smart Windpower Oy ei saa missään olosuhteissa toimia wpd:n vuokraamalla alueella ja tuoda maanomistajan suostumuksetta Puskakorvenkallion hankkeeseen liittyviä koneita, laitteita, asennuksia tai rakennelmia.
- Mikäli wpd:n ja Smart Windpowerin sopimus on sen sisältöinen, että wpd antaa edelleen omaan vuokrasopimukseensa perustuvia oikeuksia edelleen Smart Windpower Oy:lle on tämä selvästi vastoin maanvuokralain 6 §:n sisältöä. Maanvuokralain 75 §:n määrittelemä luovutuksen salliminen koskee ainoastaan vuorkaoikeuden myyntiä edelleen kolmannelle, eikä missään tapauksessa maa-alueen alivuokrausta ilman erillistä sopimusehtoa, joka mahdollistaisi tällaisen toiminnan. Tällaista ehtoa ei ole aiemman esitetyn perusteella ole sisällytetty mihinkään sopimukseen. Näin ollen wpd ei saa maanvuokralain perusteella vuokrata tai

luovuttaa mitään osaa vuokra-alueesta Smart Windpower Oy:lle, eikä Smart Windpower Oy ryhtyä toimiin alueella ilman riittävää rahallista korvausta ja muuta sopimusta alueen käytöstä oman hankkeensa osalta.

- Muistuttaja toteaa, että näin ollen osayleiskaava voidaan Karhunnevan kankaan linjavaihtoehdon osalta hyväksyä, ja Puskakorven hankkeelle voidaan myöntää tulevaisuudessa rakennuslupa ja että rakentamiseen liittyvät toimenpiteet on mahdollista aloittaa, tulee kaikesta Karhunnevan kankaan voimajohtoalueen käytöstä ja haittavaikutusten korvaamisesta sekä rakentamisen edellytyksistä valmistelevine toimenpiteineen sopia ehdottomasti myös Karhunnevan kankaan maanomistajien kanssa. Liian leveän johtoaukean toteuttaminen tuhoaa myös arvokasta Poro-ojan varren lehtokuvioita, minkä säilyttämistä luontoarvoineen on Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus lausunnossaan korostanut.
- Tilanteessa, jossa osapuolten välillä ei ole sitovaa kirjallista sopimusta vahingonkorvauksista ja haittojen korvaamisesta, asioista on käytännössä mahdotonta reklamoida eteenpäin millekään taholle ja on mahdollista, että kukaan ei todellisuudessa korvaa aiheutettuja vahinkoja. Kaksi hanketta etenee eri aikatauluissa, joten vahinko aiheutuu todellisuudessa enemmän kuin jos kyseessä olisivat yhden toimijan kaksi samaan aikaan toteutettavaa hanketta, minkä lisäksi myös Smart Windpower Oy tarvitsee alueella huoltoreittejä ja tämän hankkeen osalta on mahdollisesti tehtävä rakennustöitä maanomistajan alueella.
- Tällaiset rakennustyöt ja alueen käyttäminen ilman maanomistajan lupaa eivät ole missään tapauksessa sallittuja ilman kaikkien osapuolten sopimusta, eikä wpd voi yksipuolisesti ainoastaan vuokralaisena tällaisia toimenpiteitä sallia, sillä maanvuokralaki ei mahdollista alivuokrasopimuksen käyttöä ilman sopimusta tilanteessa, joten maanomistajat ovat oikeutettuja saamaan korvausta wpd:n lisäksi myös Smart Windpower Oy:ltä mikäli yritykset aikovat tehdä yhteistyötä voimajohtolinjojen ja siihen liittyvien muiden asennusten sijoittamisen osalta. Sallimalla voimajohtojen sijoittamisen omiin pylväisiinsä ja muiden teknisten asennusten sijoittamisen Karhunnevan kankaan tuulivoimapuistoalueen kokonaisuuteen wpd tosiasiassa luovuttaa vastoin sopimusta Smart Windpower Oy:n hallintaan osan vuokraamastaan alueesta vastoin maanvuokralain säännöksiä. Wpd:llä on vuokrasopimuksen sopimuksen perusteella oikeus luovuttaa vuokrasopimukseen perustuvat oikeutensa kokonaan kolmannelle, mutta ei kuitenkaan osittain saati sitten sallia maanomistajien oikeuksien loukkaaminen.
- Muistuttaja pyytää ottamaan edelle mainitut asiat huomioon kaavaehdotusta käsiteltäessä sekä päätettäessä muista hankkeeseen liittyvistä lupa-asioista. Ilman Smart Windpower Oy:n ja Karhunnevan kankaan tuulipuiston maanomistajien välillä tehtävää erillistä sopimusta korvausperusteluineen ei hankkeen toteutumiselle ole muistuttajan mielestä edellytyksiä ja päätös osayleiskaavasta olisi näin ollen lainvastainen kuntalain 135 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohtien mukaisilla perusteilla.

Vastine

Puskakorvenkallion tuulivoimapuiston hankekehittäjä on nimeltään Puskakorven Tuulivoima Oy.

Voimajohtolinjan rakentamiseen tarvittavat lupamenettelyt sekä lunastus- ja korvauskysymykset perustuvat sähkömarkkina- ja lunastuslakeihin eivätkä ole siten kaavan hyväksymiseen liittyviä asioita. Tuulivoimayleiskaavassa ei ole mahdollista päättää ulkoisen sähköverkon sijoituksesta kaava-alueen ulkopuolella. Yleiskaavoituksen yhteydessä kuitenkin varmistetaan lausuntonemittelyn ja laadittujen selvitysten kautta, että sähkönsiirtoreitin sijoittaminen on mahdollista luonnon- ja kulttuuriympäristön arvoja vaarantamatta. Ulkoisen sähkönsiirtoreitin toteutus voi olla kuitenkin toinenkin kuin yleiskaavan kaavaselostuksessa esitetty alustava linjaus.

Muistutuksessa esitetty ilmajohtona toteutettavan voimajohtolinjan rakentaminen tapahtuu kokonaan Puskakorvenkallion yleiskaava-alueen ulkopuolella. Karhunnevan kankaan tuulipuiston alueella rakentamistoimenpiteet tapahtuvat Karhunnevan kankaan lainvoimaisen yleiskaavan pohjalta. Sähkönsiirto Puskakorvenkallion tuulipuistoalueelta Karhunnevan kankaan sähköasemalle toteutetaan maakaapelina. Puskakorven Tuulivoima Oy:llä on sopimukset Karhunnevan kankaan tuulipuistoalueen niiden maanomistajien kanssa, joiden alueelle yhtiö on suunnitellut ulkoisen sähköverkon maakaapelin sijoittamisen.

Wpd Karhunnevan kankaan Tuulipuisto Oy on pyytänyt valtioneuvostolta lunastuslain (603/1977) 5 §:ssä tarkoitettua lupaa saada lunastamalla hankkia pysyvä käyttöoikeus 2 x 110 kV sähkön-

siirtojohtoa ja tiedonsiirtolaitteita varten tarvittaviin kiinteistöjen alueisiin välillä Jylkkä – Karhunnevangas. Lunastuslupahakemus on ollut nähtävillä 9.1. – 28.2.2018 välisen ajan. Hakemuksessa on maininta aikomuksesta liittää voimajohtoon Karhunnevangaskaan sähköasemalla myös Puskakorvenkallion tuulivoimapuisto. Valtioneuvosto on antanut päätöksen asiassa 7.2.2019 ja lunastuslain 58 §:n nojalla myöntänyt hakijalle ennakkohaltuunottoluvan hankkeen kiireellisyyden vuoksi.

Korvauksista ja niiden tasosta päättää lunastustoimikunta voimassa olevan lunastuslainsäädännön mukaisesti.

2.3 Muistutus 3

Suomen luonnonsuojeluliito Pohjois- Pohjanmaan piiri esittää muistutuksessaan seuraavia kannanottoja:

- 1) Puskakorvenkallion tuulivoimahanke on seudullinen ja Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavassa on sitä koskeva varaus (tv-1 365). Kaavaluonnoksen 23 voimalan kokonaisuus rikkoi kuitenkin oleellisella tavalla vaihemaakuntakaavassa esitettyä varausta. Palautteen seurauksena kaavaehdotuksesta on karsittu luonnoksen voimalat 1, 3, 4, 5, 6, 22 ja 23. Karsinnat olivat Pohjois-Pohjanmaan liiton ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen vaatimia ja välttämättömiä hankkeen viemiseksi eteenpäin. Esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus yhteysviranomaisena totesi hankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta antamassa lausunnossa, että hankkeen jatkosuunnittelussa on noudatettava 1.6.2018 hyväksytyyn 3. vaihemaakuntakaavan rajausta ja kaavamääräyksiä.

Maakuntahallitus on päättänyt 5.11.2018 kokouksessaan määrätä 3. vaihemaakuntakaavan tulemaan voimaan maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n nojalla, ja se on tullut voimaan kuulutuksella 12.11.2018. Niiltä osin kuin kaavasta on valitettu, se kumoutuu, jos valitus hyväksytään. Muistuttaja on valittanut mm. Puskakorvenkallion tv-1 365 -varauksesta. Valituksen käsittely on Pohjois-Suomen hallinto-oikeudessa kesken.

Puskakorvenkallion tuulivoima-alueen rajaus sijoittuu 3. vaihemaakuntakaavan tuulivoimaselvityksessä ja kaavaselostuksessa määritellylle muuttolinuulle tärkeälle alueelle. Kaavan yleisen suunnittelumääräyksen mukaan sille ei pääsääntöisesti pidä sijoittaa tuulivoimarakentamista. Puskakorvenkallion varauksen maakuntakaavoittaja on kuitenkin katsonut toteuttamiskelpoiseksi kaavassa esitetyllä rajauksella, jota nyt myös osayleiskaavaehdotuksessa noudatetaan.

- 2) Muistuttaja vaatii edelleen ensisijaisesti Puskakorvenkallion tuulivoimahankkeen osayleiskaavaehdotuksen hylkäämistä. Puskakorvenkallion tv1- 365 on 3.vaihekaavassa oleva uusi varaus. Muistuttajat vaativat, että Perämeren rannikkoalueella kaikki tuulivoimarakentaminen tulee sijoittaa vain maakuntakaavassa osoitetuille tuulivoimaloiden alueille ja että tuulivoimalat tulee sijoittaa linnuston kannalta tärkeiden alueiden ulkopuolelle. Se on ollut keskeinen valituksen perustelu, jolla maakuntakaavoittajan näkemys on haastettu ja jota oikeusasteissa tutkitaan. Tärkeän muuttoreitin jättäminen pullonkaula-alueineen ja levähdyspaikkoineen tuulivoimaloista vapaaksi vyöhykkeeksi on myös kohtuullista ottaen huomioon 3. vaihemaakuntakaavassa esitetyt lukuisat tuulivoiman hyödyntämisen sijoituspaikat.

Varovaisuusperiaatteen mukaista on pidättäytyä toistaiseksi linnuston törmäysriskien kasvattamisesta ja panostaa seurantatiedon keräämiseen ja sijoittaa tuulivoimaloita etukäteen arvioiden rannikon muuttoreittiä haitattomammille alueille. Samansuuntainen on myös Tuulivoimarakentamisen vaikutukset muuttolinnustoon Pohjois-Pohjanmaalla selvityksessä esitetty suositus: Toistaiseksi on pidättäytyä lisäsuunnittelusta päämuuttoreittien kriittisille kohdille sekä Oulun seudun kerääntymisalueelle, eritoten muuttoreitin Kalajoki-Pyhäjoki rannikko-osuudelle.

- 3) Kaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossa muistuttaja huomautti, että vähintään osayleiskaavasta on poistettava voimalat nro 1-5 sekä maakuntakaavan vastaisina että varovaisuusperiaatteen noudattamiseksi. Kaavaehdotus täyttää suurin piirtein mainitun vaatimuksen. Myös hankealueen eteläosasta on karsittu voimalat 22 ja 23, jolloin Puskakorvenkallion alue ei tule aivan kiinni Karhunnevangaskaan tuulivoimapuistoon. Edelleen kaavaan jää kuitenkin useita voimalapaikkoja muuton painopistereitille.

- 4) Jos kaavaehdotus kuitenkin hyväksytään esitetystä muodossa, muistuttaja toistaa vaatimuksensa ja selkeyttää ja täsmentää teiden perusparannuksen ja rakentamisen ohjausta. Huoltotien leveys on 9-15 metriä reunaojituksineen ja raivauksineen. Hankealueen läpi virtaavat Viirretoja ja siihen yhtyvät Ojahaanoja, Korvenhaanoja, Pitkännevanoja ja Kalliokoskenoja. Kuten kaavakartta osoittaa, huoltotiestä on sijoitettu Korvenhaanojan varteen ja tiestö myös ylittää vesistöjä useista kohdista. Vesistöt varsineen on merkitty ekologisiksi yhteyksiksi. Luontoselvityksessä todetaan, että vesistöjen varsilla on paikoin vain kapea, reheväkasvustoinen ja lehti- tai sekapuustoinen vyöhyke.

Osayleiskaavakartalla on esitetty nykyiset, parannettavat tielinjaukset ja sijainniltaan ohjeelliset uudet huoltotiet. Suunnittelussa on hyödynnetty mahdollisuuksien mukaan olemassa olevaa tieverkostoa. Kaavakartan yleisenä määräyksenä esitetään, että tuulivoimaloiden, tuulivoimaloiden huolto- ja rakentamisteiden sekä maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon luonnon monimuotoisuuden sekä kulttuuriympäristön kannalta arvokkaat alueet. Aineiston mukaan olemassa olevat tiet sijaitsevat lähimmillään noin 10 metrin etäisyydellä ekologisina yhteyksinä toimivista ojista. Esimerkiksi Korvenhaanojaa ei ole merkitty luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeäksi alueeksi. Epäselväksi jää, ohjaako kaava silloin mitenkään tien toteutusta hankkeen vaatimiin mittoihin. Ratkaisevaa ei ole, onko kyse parannettavasta olemassa olevasta tiestä vai uuden rakentamisesta. Yleisenä kaavamääräyksenä on syytä vaatia, että tiestö sijoitetaan siten, ettei ekologisina yhteyksinä toimivien vesistöjen varsien rantapuustoa ja kasvillisuutta raivata.

Tärkeää on myös, ettei uusien teiden rakentamisen ja vanhan tiestön parannusten yhteydessä aiheuteta vesieliöstölle lisäesteitä, vaan korjataan aiempiakin virheitä, kuten väärin asennettuja tierumpuja. Tästäkin on syytä esittää määräys kaavakartassa.

Muistuttaja pyytää ilmoittamaan sähköpostiosoitteeseen kaavan hyväksymisestä.

Vastine

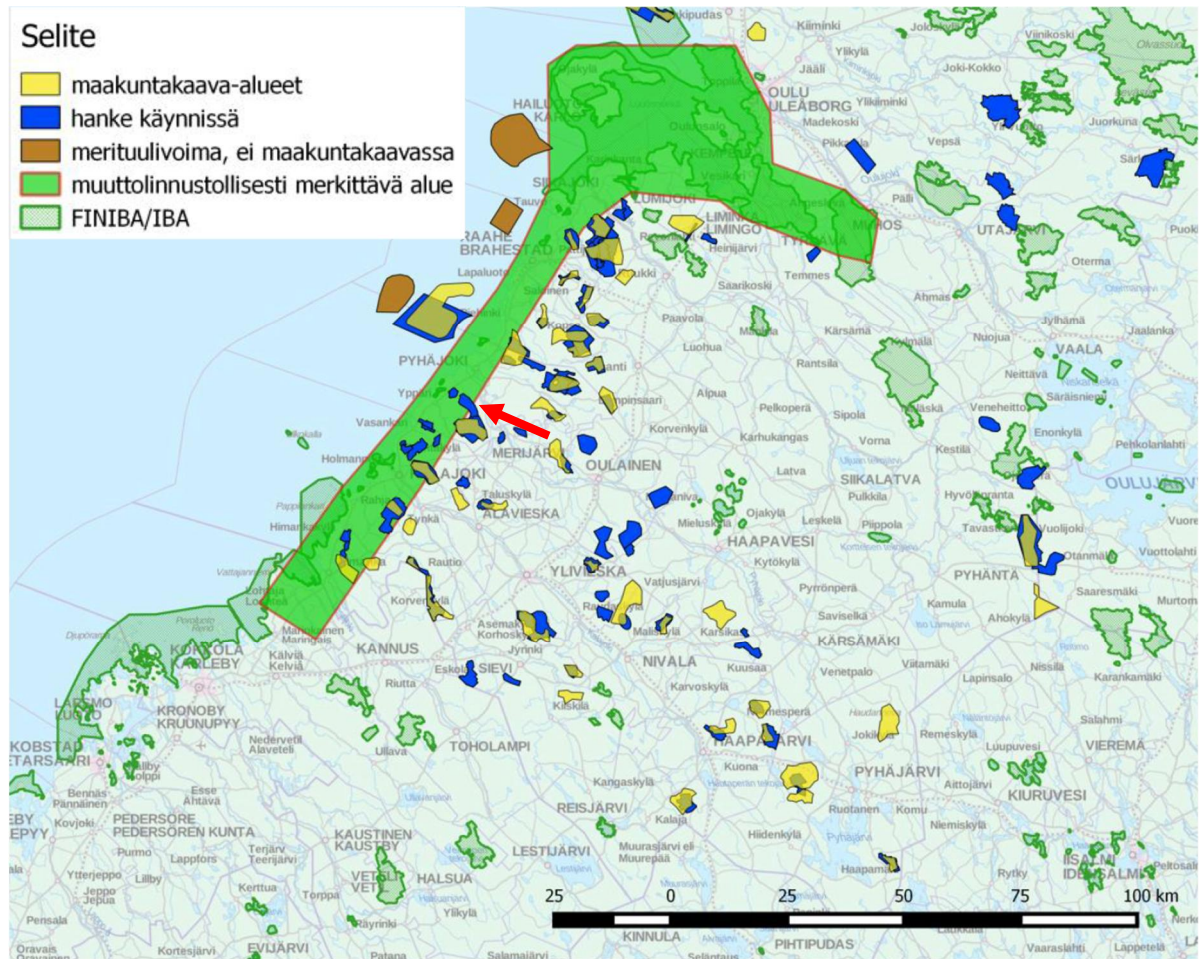
- 1) Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 11.6.2018. Kaava ei ole vielä lainvoimainen, mutta Pohjois-Pohjanmaan maakuntahallitus on 5.11.2018 antamallaan määräyksellä (§ 232) määrännyt 3. vaihemaakuntakaavan tulemaan voimaan MRL 201 § nojalla ennen kuin se on saanut lainvoiman. Puskakorvenkallion kaavaehdotus seudullisena hankkeena voi edetä valtuustokäsittelyyn 3. vaihemaakuntakaavan valitusprosessista huolimatta (esimerkkinä Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätös 27.12.2017, 17/0319/1, Dnro 00552/16/4102). Pohjois-Pohjanmaan alueella ovat siten voimassa 1., 2., 3. vaihemaakuntakaavat sekä Hanhikivenniemen ydinvoimamaakuntakaava, ks. kohta 1.7 Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunto, kohta 2.

Hyväksytty 3. vaihemaakuntakaava on otettu kaavassa huomioon pitäytymällä 3. vaihemaakuntakaavan mukaisella tuulivoimaloiden alueella. Tuulivoimaloiden alueen ulkopuolella sijaitsevat voimalapaikat (voimalat 1, 3, 4, 5, 6, 22 ja 23) on poistettu ehdotusvaiheessa ja osayleiskaavaehdotuksessa esitettyjen tuulivoimaloiden lukumäärä on yhteensä 16. Kaavaratkaisun ovat myös viranomaiset hyväksyneet, ks. muun muassa 1.6 Metsähallituksen lausunto, 1.7 Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunto ja 1.8 Pohjois-Pohjanmaan liiton lausunto.

- 2) Pohjois-Pohjanmaan liitto on 5.11.2018 antanut lausuntonsa hallinto-oikeudelle koskien 3. vaihemaakuntakaavan hyväksymistä koskevia valituksia. Puskakorvenkallion tuulivoimahankkeesta Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa launnonssaan, että Puskakorvenkallion hankkeessa tuulivoima-alueen muodostama estevaikutus linnuston päämuuttoreitillä on huomioitu tuulivoima-alueen rajauksessa siten, että alueen ja Paltusmäen tuulivoima-alueen väliin jää noin 2,2 kilometriä leveä tuulivoimaloista vapaa alue. Lentokäytäviä jää Paltusmäen ja rannikon, Paltusmäen ja Puskakorvenkallion, Puskakorvenkallion ja Karhunnevan kankaan (1 kilometri) välille sekä Puskakorven alueen sisälle (maanomistuksesta johtuva 1 kilometriä leveä tuulivoimaloista vapaa alue). Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa launnonssaan, että alue on ympäristöllisesti toteuttamiskelpoinen, kun suunnittelun pohjaksi otetaan maakuntakaavassa esitetty tuulivoimaloiden rajaus.

Lisäksi todettakoon, että Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavaa varten laaditussa muuttolinnustoselvityksessä on huomioitu myös Puskakorvenkallion alue, ja siten selvityksen suositus pidättäytyä lisäsuunnittelusta muuttolinnustollisesti merkittävällä alueella ei koske Puskakorvenkallion tuulivoimapuistoa (kuva 1).

Viranomaisten lausuntoihin perustuen ympäristövaikutusten arviointia kaavoituksessa voidaan pitää riittävänä. Yleiskaavan laatimisessa on huomioitu luonnonarvojen vaaliminen yleiskaavan sisältövaatimusten mukaisesti (MRL 39§). Yleiskaava perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisesti kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Kuva 1. Ote Pohjois-Pohjanmaan muuttolinnustoselvityksen (2016) kuvasta 39. Vihreällä on rajattu alue, johon selvityksen arvon mukaan ei ole suositeltavaa suunnitella enempää tuulivoimaa jo olemassa olevien tai suunnitteilla olevien alueiden lisäksi. Puskakorvenkallion hankealue on osoitettu punaisella nuolella.

- 3) Ks. vastinekohdat 1 ja 2.
- 4) Alustava tiesuunnitelma on esitetty kaavaselostuksen kappaleessa 3.2.2 YVA-hankevaihtoehdot sekä YVA-selostuksen kappaleessa 3.2 Hankkeen vaihtoehdot. Tielinjaukset perustuvat voimaloiden sijaintien lisäksi esimerkiksi luonto- ja muinaisjäänöksiin kohdistuvien vaikutusten minimoimiseen.

Laaditun kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen (Liite 3) mukaan Korvenhaanojan varressa ei sijaitse ympäristötukikohteita tai metsälain 10 §:n mukaisia elinympäristöjä. Uoma ei myöskään ole vesilain mukainen kohde. Suunnittelualueella sijaitsevien uomien on todettu muodostavan paikallisesti merkittävän ekologisen verkoston.

Osayleiskaavassa on annettu kaavamääräys, jonka mukaan rakennuslupavaiheessa tulee selvittää maaperätietojen perusteella hapettuvien kaivumaiden olemassaolo ja tarvittaessa esittää toimenpiteet haittojen estämiseksi.

Vaikutuksia uomiin ja niiden varsille sekä kalastoon ja vesieliöstiön on arvioitu kaavaselostuksen kohdassa 7.6.2. sekä ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa (Liite 15). Kaavaselostuksen kohdissa 7.19.3 ja 7.19.4 on esitetty toimenpiteitä haitallisten vaikutusten lieventämiseksi. Tierumpujen rakentamisessa pyritään huomioimaan vesieliöstiön kulun esteettömyys.